

Ringkøbing-Skjern Kommunes Handicappolitik

Ringkøbing-Skjern Kommune

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Definition
3. Vision
4. Mål
5. Indsatsområder
  - 5.1. Tilgængelighed
  - 5.2. Uddannelse og beskæftigelse
  - 5.3. Information, rådgivning og sagsbehandling
  - 5.4. Bolig og familieliv
  - 5.5. Kultur og fritid
6. Opfølgning
7. Godkendelse og revision

Bilag 1: Forkortet udgave af FN's standardregler "Lige Muligheder for Handicappede".

Bilag 2: Uddrag af Den Centrale Handicapråds pjece "Dansk Handicappolitiks Grundprincipper".

1. Indledning

Hensigten med Ringkøbing-Skjern Kommunes handicappolitik er at sikre handicappede borgeres deltagelse i samfundslivet på lige fod med andre. Dette gøres ved inden for kendte eller nye rammer at eliminere begrænsninger og at sikre compensation for tab eller begrænsning af muligheder.

Det er Kommunalbestyrelsens forventning, at handicappolitikens enkeltområder realiseres i et åbent samarbejde mellem alle involverede - med gensidig forståelse og respekt for parternes faglighed og kompetencer - og i respekt for Kommunalbestyrelsens vedtagelse af budget og kommune-plan samt andet plangrundlag.

2. Definition

Ringkøbing-Skjern Kommunes handicappolitik omfatter alle områder i kommunen og dermed handicappede borgere i alle aldre.

Handicappolitikken tager sit udgangspunkt i FN's standardregler "Lige Muligheder for Handicappede". Sammen med nationale love og Ringkøbing-Skjern Kommunes værdigrundlag, visioner og mål udgør de det grundlag, hvorpå handicappolitikken bygger.

Ligeledes bygger Ringkøbing-Skjern Kommunes Handicappolitik på de fire følgende centrale principper: kompensationsprincippet, ligebehandlingsprincippet, sektoransvarsprincippet og solidaritetsprincippet.

Ved handicap forstås et tab af eller begrænsninger i de fysiske, psykiske, sociale eller intellektuelle muligheder for at deltage i samfundslivet på lige fod med andre. Betegnelsen handicap beskriver således relationen mellem et menneske med funktionsnedsættelse og dets omgivelser. Denne definition præciserer forholdet mellem de to nøglebegreber "handicap" og "funktionsnedsættelse".

Funktionsnedsættelsen er det objektivt konstaterbare hos personen. Handicappet er de begrænsninger i udfoldelsen, som følger af funktionsnedsættelsen, fordi det omgivende samfund ikke er indrettet sådan, at det modsvarer de behov og krav, mennesker med funktionsnedsættelser har.

3. Vision

Mennesker med handicap skal sikres mulighed for at leve et almindeligt liv med samme forpligtigelser, rettigheder og ansvar som kommunens øvrige borgere.

Opmærksomheden på handicappedes forhold indgår som en integreret del af gældende værdier og normer i kommunen.

Det skal være naturligt og selvfølgelig for kommunens personale at medtage handicapaspektet i det daglige arbejde samt i planlægnings- og projektarbejde.

4. Mål

Handicappolitikken har følgende mål:

- At skabe ligebehandling og ligestilling for handicappede borgere.
- At skabe tværsektorielt og tværfagligt samarbejde for at sikre sammenhæng i de offentlige tilbud for handicappede borgere.
- At inddrage handicappede borgere aktivt i løsning af egne problemer ved at gøre brug af den enkeltes erfaringer og muligheder - for børn og umyndiggjorte borgere inddrages henholdsvis forældremyndighedsindehaver og værge.
- At samarbejde med pårørende/netværk, hvor det findes hensigtsmæssigt og med den handicappede borgers samtykke.
- At styrke den enkelte handicappede borgers ansvar og muligheder for at klare sig selv.
- At der arbejdes ud fra en sundhedsfremmende vinkel, således at der fokuseres på ressourcer og handlemuligheder frem for begrænsninger og risici.

5. Indsatsområder

5.1. Tilgængelighed

Tilgængelighed er en grundlæggende forudsætning for at give handicappede borgere lige muligheder overalt i samfundet. Tilgængelighed omfatter såvel fysisk tilgængelighed som adgang til information.

Ringkøbing-Skjern Kommune ønsker, at hensynet til handicappede borgere medtænkes i al planlægning og projektering og udformningen af de fysiske omgivelser og samfundstilbud i øvrigt.

Ringkøbing-Skjern Kommune ønsker at sikre, at tilgængeligheden er i orden i forbindelse med nyanlæg, renovering og vedligeholdelsesarbejder. For tilgængelighedsområdet er der udarbejdet en Dansk Standard DS 3028 - Tilgængelighed for alle, som bør benyttes i alle tilfælde, da den angiver funktionskrav og anbefalinger til, hvorledes kravene kan opfyldes.

Ringkøbing-Skjern Kommune er opmærksom på betydningen af tilgængelig information.

De elektroniske muligheder forbedres til stadighed og skal søges indarbejdet i alle relevante sammenhænge, herunder informationsområdet.

5.2. Uddannelse og beskæftigelse

Dagtilbud, skoler og fritidstilbud for børn.

Alle børn og unge har en grundlæggende ret til udvikling og læring. Dagtilbud, skoler og fritidstilbud skal indrettes og arbejde på sådan måde, at de tager hensyn til de store forskelle, der er i børn og unges egenskaber og behov ved at anvende en pædagogik, der er centreret om det enkelte barn. Målet er, at give det enkelte barn mulighed for at leve så optimal en tilværelse som muligt, samt at fastholde og udvikle dets færdigheder.

For nogle børn betyder det, at de bliver i de almindelige tilbud med særlige støtteforanstaltninger. For andre børn, som på grund af deres handicap ikke kan tilgodeses i de almindelige eller

tilpassede institutions- og skoletilbud, betyder det, at de skal der sikres optimale muligheder for pasning og undervisning i specialbørnehaver, specialklasser og specialskoler for børn.

Endelig skal det sikres, at pædagoger, lærere og administrativt personale på Børne- og Ungeområdet har en ajourført viden om eksisterende muligheder og udviklingstendenser vedrørende 0-18årige handicappedes inklusion.

Uddannelse og beskæftigelse for voksne.

Ringkøbing-Skjern Kommune arbejder målrettet på, at handicappede borgere kan opnå og bevare optimalt funktionsniveau og den størst mulige personlige uafhængighed. En væsentlig forudsætning for, at indsatsen kan få den ønskede effekt, er, at den offentlige indsats styrkes på alle niveauer - internt og eksternt - på tværs af myndigheder og blandt frivillige og private organisationer.

Den handicappede borger skal så vidt muligt have de samme uddannelsesmuligheder som andre. Enhver uddannelsesinstitution bør tilstræbe, at handicappede borgeres deltagelse i undervisningen ikke vanskeliggøres.

Den enkelte handicappede borger skal have tilbud, der kan medvirke til, at borgeren kan fastholdes på arbejdspladsen, at manglende eller mistede kompetencer (gen)erhverves. Det tilstræbes ligeledes, at de handicappede borgeres muligheder for oplæring/optræning af mere praktisk karakter i offentlige og private virksomheder optimeres. Endelig skal kendskabet til de relevante støttemuligheder, der er i forbindelse med ansættelse af handicappede personer, stadig udbygges.

Målet er ikke i alle tilfælde, at den handicappede borger kommer i aktivering og/eller arbejde, men at det enkelte menneske får mulighed for at få en god livskvalitet og for at kunne deltage i samfundsfællesskabet på egne præmisser.

5.3. Information, rådgivning og sagsbehandling.

Ringkøbing-Skjern Kommune skal i samarbejdet med den handicappede borger respektere dennes integritet og i alle forhold iagttage gældende retssikkerhedsbestemmelser. Den handicappede borger skal ydes en rådgivning, der er tilpasset den enkeltes muligheder og behov, herunder inddrages i løsningen af konkrete problemer.

5.4. Bolig og familieliv.

Det skal tilstræbes, at handicappede borgere har mulighed for at bo i velegnede boliger, og at der gives valgmuligheder i forhold til, om der ønskes selvstændig bolig eller ophold i anden boform.

Hjælpeforanstaltningerne skal bidrage til, at handicappede borgere bliver så selvhjulpne i dagligdagen som muligt. Handicappede borgere skal tilbydes genoptræning eller vedligeholdelsestræning med henblik på at bevare eller forbedre færdigheder og funktionsevne.

Handicappede borgere skal i videst muligt omfang kompenseres for følgerne af deres funktionsnedsættelse. Det tilstræbes, at handicappede borgere tilbydes individuelle løsninger, der giver borgeren og vedkommendes familie mulighed for familieliv og aktiviteter svarende til det almindelige livsmønster.

5.5. Kultur og fritid.

Kommunens kultur- og fritidsliv skal være båret af lokalområdernes store opbakning og engagement. Det er forankringen i det folkelige og det lokale, der skal præge indholdet i aktiviteterne, samtidig med at de nødvendige forudsætninger for udvikling og nytænkning skal være til stede.

På det grundlag henvender både foreningsliv, musikskole og bibliotek sig til handicappede borgere i alle aldre.

6. Opfølgning

Handicaprådet tager i nødvendigt omfang initiativ til, at handicappolitikken udvikles. Handicaprådet medvirker i alle handicappolitiske spørgsmål.

Alle kommunens afdelinger og institutioner skal løbende forholde sig til spørgsmål om handicappedes vilkår og muligheder inden for eget område, herunder inddrage handicaporganisationerne ved tiltag, der specielt retter sig mod handicappede borgere.

Arbejdet understøttes af, at hver stabs- og fagområde udpeger en medarbejder, som i særlig grad har opmærksomheden rettet mod områdets arbejde med handicappolitikken samtidig med, at han/hun bidrager til samarbejdet på tværs af områderne.

Handicaprådet foranlediger afholdt et inspirationsmøde forud for udarbejdelse af kommunens virksomhedsplaner. Fag- og stabsområdernes nøglepersoner deltager på disse møder og kan endvidere også inddrages i planlægningen af møderne. Til inspirationsmødet inviteres handicaporganisationer, alle handicappede borgere og andre interesserede med henblik på at yde bidrag til handicapegnede virksomhedsplaner, ydelseskataloger, iværksættelsesplaner m.v.

Der lægges vægt på, at handicappolitikken gøres synlig i det nære samfund, og at der skabes en løbende debat om handicapspørgsmål i alle relevante sammenhænge.

Handicappolitikken gøres tilgængelig via kommunens hjemmeside. Virksomhedsplaner, ydelseskataloger og tilsvarende styringsredskaber skal kunne findes direkte på kommunens hjemmeside eller ved links fra denne.

7. Godkendelse og revision

Handicappolitikken for Ringkøbing-Skjern Kommune er godkendt af Sammenlægningsudvalget den 17.8.2006 og træder i kraft den 1.1.2007.

Den evalueres efter behov, dog mindst hver 4. år.

Bilag 1 til Ringkøbing-Skjern Kommunes handicappolitik

FN's Standardregler om "Lige Muligheder for Handicappede" (i overblik: første afsnit af hver regel)

Kilde: De Samvirkende Invalideorganisationer.

Forudsætninger

1: Øget opmærksomhed

De enkelte lande bør træffe foranstaltninger til at skabe øget opmærksomhed om mennesker med handicap, deres rettigheder, behov, medvirken og udviklingsmuligheder.

2: Behandling

De enkelte lande bør sikre mennesker med handicap effektiv behandling.

3: Revalidering

De enkelte lande bør sikre, at der findes revalideringstilbud til mennesker med handicap, således at de kan opnå og bevare deres optimale funktionsniveau og uafhængighed.

4: Støtteforanstaltninger

De enkelte lande bør sikre udvikling og udbud af støtteforanstaltninger, herunder hjælpemidler til mennesker med handicap med henblik på at bistå dem med at øge deres selvstændighed i dagligdagen og med at gøre brug af deres rettigheder.

Indsatsområder

5: Tilgængelighed

De enkelte lande bør anerkende, at tilgængelighed er altafgørende for opnåelse af lige muligheder i alle områder af samfundet. De enkelte lande bør for mennesker med handicap af enhver art:

- a) indføre handlingsprogrammer med henblik på at gøre de fysiske omgivelser tilgængelige og
- b) træffe foranstaltninger til at sørge for adgang til oplysning og kommunikation.

6: Uddannelse

De enkelte lande bør anerkende princippet om lige uddannelsesmuligheder og integration i grundskole, ungdomsuddannelse og højere uddannelse for handicappede børn, unge og voksne. De bør sikre, at uddannelse af mennesker med handicap er en integreret del af uddannelsessystemet.

7: Beskæftigelse

De enkelte lande bør anerkende princippet om, at mennesker med handicap skal have mulighed for at udøve deres menneskerettigheder, specielt på beskæftigelsesområdet. I både by- og landområder skal de have lige muligheder for produktiv og udbytterig beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

8: Bevarelse af indkomst og social sikring

De enkelte lande er ansvarlige for, at mennesker med handicap bevarer deres indkomst og opnår social sikring.

9: Familieliv og personlig integritet

De enkelte lande bør fremme fuld deltagelse for mennesker med handicap i familielivet. De bør fremme deres rettigheder med hensyn til personlig integritet og sikre, at lovgivningen ikke diskriminerer mod mennesker med handicap med hensyn til seksuelle forhold, ægteskab og forældreværdighed.

10: Kultur

De enkelte lande skal sikre, at mennesker med handicap integreres og kan deltage i kulturelle aktiviteter på lige fod med andre.

11: Fritid og sport

De enkelte lande skal træffe foranstaltninger, der sikrer, at mennesker med handicap har lige muligheder for udøvelse af fritids- og sportsaktiviteter.

12: Religion

De enkelte lande skal opfordres til, at der træffes foranstaltninger til handicappedes lige deltagelse i det religiøse liv - i det samfund, de tilhører.

Gennemførelse

13: Oplysning og forskning

De enkelte lande påtager sig det endelige ansvar for indsamling og formidling af oplysninger om handicappedes levevilkår og at fremme omfattende forskning på alle områder, herunder vedrørende barrierer, der påvirker handicappedes liv.

14: Strategi og planlægning

De enkelte lande skal sikre, at handicapaspektet indgår i deres strategi og planlægning i alle tilfælde, hvor det er relevant.

15: Lovgivning

De enkelte lande har ansvaret for at skabe lovgrundlaget for de foranstaltninger, der skal til for at opnå fuld deltagelse og lige muligheder for mennesker med handicap.

16: Økonomisk politik

De enkelte lande har det økonomiske ansvar for nationale programmer og foranstaltninger til at skabe lige muligheder for mennesker med handicap.

17: Koordinering af indsatsen

De enkelte lande er ansvarlige for oprettelse og styrkelse af nationale koordinationsudvalg, eller lignende organer, der skal tjene som nationalt samlingspunkt for handicapsspørgsmål.

18: Organisationer af handicappede

De enkelte lande bør anerkende handicaporganisationernes ret til at repræsentere mennesker med handicap nationalt, regionalt og lokalt. De enkelte lande bør også anerkende handicaporganisationernes rådgivende rolle i beslutningsprocessen med hensyn til handicapsspørgsmål.

19: Uddannelse af personale

De enkelte lande er ansvarlige for at sikre tilstrækkelig uddannelse af personale, der på alle niveauer er involveret i planlægningen og tilvejebringelsen af programmer og serviceydelser for mennesker med handicap.

20: National opfølgning og evaluering

De enkelte lande er ansvarlige for løbende opfølgning og evaluering af gennemførelse af nationale programmer og ydelser vedrørende lige muligheder for mennesker med handicap.

21: Teknisk og økonomisk samarbejde

De enkelte lande, industrilande såvel som udviklingslande, har ansvaret for at samarbejde om og træffe foranstaltninger til at forbedre handicappedes levevilkår i udviklingslandene.

22: Internationalt samarbejde

De enkelte lande skal deltage aktivt i internationalt samarbejde om strategier for tilvejebringelse af lige muligheder for mennesker med handicap.

Bilag 2 til Ringkøbing-Skjern Kommunes handicappolitik

Fire grundprincipper i dansk handicappolitik

(teksten er baseret på uddrag af Det Centrale Handicpråds pjece fra 2005 "Dansk Handicappolitiks grundprincipper")

De 4 væsentlige grundprincipper: kompensationsprincippet, sektoransvarlighedsprincippet, solidaritetsprincippet og ligebehandlingsprincippet har siden begyndelsen af 1980'erne dannet fundamentet for dansk handicappolitik.

Kompensationsprincippet

Kompensationsprincippet indebærer, at samfundet tilbyder mennesker, som har en funktionsnedsættelse, en række ydelser og hjælpeforanstaltninger med det formål at afhjælpe eller begrænse konsekvenserne af den nedsatte funktion mest muligt.

Kompensationen skal - så langt som det overhovedet er muligt - forhindre og forebygge de situationer, som begrænser udfoldelsesmuligheder for personer med en funktionsnedsættelse. Kompensationsprincippet er en helt afgørende brik i bestræbelsen på at skabe lige muligheder. Ideen med kompensationsprincippet er at skabe et så lige udgangspunkt som overhovedet muligt. Kompensation er ikke privilegier eller positiv særbehandling, men et forsøg på at udjævne et ulige udgangspunkt.

Forstår man kompensationsprincippet som en bro - en bro over kløften mellem de begrænsninger en funktionsnedsættelse afsætter, og de krav og forventninger samfundet stiller, så bliver det tydeligt, at kløften må angribes fra begge sider - man må bygge på broen fra både individsiden og fra samfundssiden.

Kompensation kan derfor være mange ting og have mange forskellige udgangspunkter:

- Kompensationen kan bestå i individuelle personlige ydelser, f.eks. et høreapparat eller en støtte-kontaktperson
- Kompensationen kan bestå i parallelle tilbud, f.eks. at skriftlige pjecer udgives i en parallel version på lydånd eller individuelle kørselsordninger for personer, der ikke kan benytte ordinær kollektiv trafik
- Kompensationen kan bestå i kollektive tiltag, det vil sige, at samfundet som sådan indrettes, så der tages de videst mulige hensyn til mennesker med en funktionsnedsættelse. Det kan i nogle situationer være meget konkrete og praktiske initiativer - i andre situationer mere holdningspåvirkende aktiviteter, henholdsvis f.eks. at lave web-sider, så de uden videre også kan benyttes af blinde eller, at offentlige myndigheder gennem information og dialog fremmer tolerance og bekæmper tabuer, så eksempelvis etablering af botilbud og placering af institutioner ikke møder holdningsmæssig modstand.

Sektoransvarlighedsprincippet

Sektoransvarlighedsprincippet er forbundet med kompensationsprincippet derved, at det er sektoransvarlighedsprincippet, der regulerer, hvem der er ansvarlig for at stille den nødvendige kompensation til rådighed.

Derfor indebærer sektoransvarlighedsprincippet: at den myndighed, organisation eller virksomhed, som har ansvaret for at levere ydelser, tjenester eller service til borgerne i almindelighed, har en tilsvarende forpligtelse til at sikre og finansiere, at disse ydelser, tjenester eller services er tilgængelige for mennesker med en funktionsnedsættelse.

Sektoransvarlighedsprincippet er ikke et fast juridisk begreb. Der findes ikke en lov, som definerer og fastlægger rammerne for sektoransvarlighedsprincippet. Men princippet er over de seneste 20 år løbende og i stigende omfang blevet integreret i forskellige sektorlovgivninger. For eksempel indeholder lovgivning inden for uddannelse, byggeri, beskæftigelse og kollektiv trafik i dag bestemmelser, som fastlægger sektorens ansvar over for mennesker med funktionsnedsættelser. Sektoransvarlighedsprincippet er ligeledes en del af

Folketingsbeslutningen om ligebehandling fra 1993 (B43), hvor det bl.a. understreges, at princippet også omfatter private aktører. Princippet er desuden beskrevet i vejledningen til serviceloven, ligesom Den Sociale Ankestyrelsen har brugt princippet som afgørende argument i flere afgørelser.

Solidaritetsprincippet

Solidaritetsprincippet betyder, at støtteforanstaltninger og handicapkompenserende ydelser finansieres solidarisk via skattesystemet. Det indebærer, at tildelingen af kompensation principielt er gratis for den enkelte og dermed uafhængig af indkomst og formue.

Solidaritetsprincippet er ikke et eksklusivt handicappolitisk princip, men et generelt velfærdspolitisk princip. Når solidaritetsprincippet alligevel bør nævnes blandt handicappolitikens grundprincipper, skyldes det, at solidaritetsprincippet er med til at fastholde kompensationsprincippet som en ren ligebehandlingsforanstaltning - ikke en trangsbestemt foranstaltning. Hvad enten du er rig eller fattig, har du behov for kompensation for at få et lige udgangspunkt.

Ligebehandlingsprincippet

Ligebehandlingsprincippet opstår, når man kombinerer sektoransvarlighedsprincippet med kompensationsprincippet og solidaritetsprincippet.

Ligebehandling betyder ikke at behandle alle ens. Ligebehandling betyder derimod at sikre alle lige muligheder - lige muligheder for at udvikle og nyttiggøre sine potentialer og udvikle færdigheder i overensstemmelse med den enkeltes evner. Ligebehandling vil derfor ofte betyde forskelsbehandling af mennesker, fordi handicappede har andre forudsætninger end ikke-handicappede, og fordi handicappede indbyrdes har vidt forskellige forudsætninger.

Netop forståelsen for, at handicappede indbyrdes har vidt forskellige forudsætninger, er vigtig. Grundlæggende gælder ligebehandlingsprincippet naturligvis for alle uanset karakteren af funktionsnedsættelsen. Men ligebehandlingsbegrebet er også nødsaget til at reflektere, at der er betydelig forskel på at være for eksempel blind og svært multihandicappet.

Et er at tale om og forstå ligebehandling på arbejdsmarkedet, når eksemplet er en blind jurist, som ikke har andre problemer end, at vedkommende ikke kan se. Noget andet er at tale om ligebehandlingsbegrebet for udviklingshæmmede, sindslidende og multihandicappede, hvor udgangspunktet er meget anderledes.

Ligebehandlingsbegrebet skal kunne rumme alle former for funktionsnedsættelse. Det må ikke blive eksklusivt og kun have relevans der, hvor der umiddelbart kan kompenseres til et lige udgangspunkt. For at rumme alle må vi definere ligebehandlingsprincippet ud fra nogle mindre mekaniske, men måske snare moralske begreber om livskvalitet og det gode liv. Altså ret til at leve et liv på egne præmisser uanset funktionsnedsættelse og uanset, at man i mange situationer er dybt afhængig af indsatsen fra det offentlige. Ligebehandlings-princippet er med andre ord meget bredere end det, der kan rummes inden for kompensationsprincippets forestilling om det lige udgangspunkt.

Når det ikke er muligt fuldt ud at opnå lige muligheder, så er ligebehandling at sikre "det gode liv".